

zato, da vé, katera stroka kmetijstva mu največ dobička nese in je najbolj vredna, da se je poprime z vso marljivostjo; drugič pa zato, da more konečno dohodke primerjati s stroški in tako spoznati, kako je napredoval ali propadal z gospodarstvom.

Ne bom natanko popisoval raznih dohodkov navadnega posestva, kajti mislim, da se vsak kmet iz lastne skušnje in branja podučnih knjig najbolj nauči, kateri pridelki so za njegovo posestvo najprikladnejši in mu po legi kraja največ dobička nesejo za kupčijo in domače potrebe. Gospodarska knjiga ga bo pa dobro podpirala s tem, da bo mu ob koncu leta razločno pokazala, kateri pridelki so mu največ dohodkov vrgli, kateri pa le komaj delo poplačali. Seveda razdeliti si mora tudi dohodke v vrste, in sicer po strokah kmetijstva: gozdarstvo ali pridelki od lesa, živinarstvo, poljedelstvo, vinarstvo, sadjarstvo, čebelarstvo in tudi drugi še tako neznatni dohodki. Le tako, če jih razdeli v vrste, more kmet natanko razvideti, kje in kako on najložje in največje dohodke dobiva, in si jih more v prihodnje še bolj pomnožiti.

Zdaj torej, ko tako razdeli vse stroške in dohodke, zdaj ima kmet pred seboj ogledalo, katero mu jasno kaže, kako je gospodaril. In to je za kmeta, ki si prizadeva zboljšati svoje stanje, veliko vredno. Prvič mu knjiga kaže slabe nasledke njegovih pomanjkljivostij ali razvad, ki, če so za časa še tako nedolžne, postanejo mu lahko čedalje bolj škodljive, ako se jih ne odvadi. Pred vsemi najbolj škodljiva razvada je gotovo pijančevanje, katera mnogim kmetom tu pa tam več škode dela na blagostanju, nego vsi drugi stroški. Kmet si za časa misli: »Kaj dene, če zapijem v nedeljo par desetice, bodem pa potem zopet bolj pridno delal.« Toda kmalu postanejo iz desetice goldinarji, iz majhne nedolžne navade pa velika in najbolj škodljiva strast — pijančevanje! V tem pa je ravno gospodarska knjiga veliko vredna, ker kmetu pokaže ob koncu leta, koliko mu je požrla ta razvada, če tudi se mu zdi tako majhna, in če ji še ni popolnoma udan, bode se ji odpovedal. Jednako kakor s pijančevanjem, je tudi z mnogo drugo razvado in pomanjkljivostjo kmeta; knjiga bo mu kazala natanko, koliko mu škodujejo, in tako ga morebiti navadila našemu kmetu najbolj potrebne čednosti — varčnosti.

(Konec prih.)

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

X. Kosarja blažena smrt.

»Človek ne vé svojega konca; ampak kakor lové ribe s trnkom in kakor sačijo ptice v zanjko: také se lové ljudje ob hudem času.«
(Prid. 9, 12.)

Najboljša priprava na blaženo smrt je lepo krščansko življenje. »Kakoršno življenje, takšna smrt«, pravi pregovor. Kosar je bil duhovnik po sreču božjem vse žive dni, zato pa je bila blažena tudi njegova smrt. Umril je res nagle smrti; toda kdor bedi, njega tudi nagla smrt ne presenči, kajti sv. Duh govori: »Blagor tistemu hlapcu, katerega Gospod, kadar pride, najde čuječega.«¹⁾ Veliki špiritual slovenskega ljudstva je dobro poznal besedo sv. papeža Gregorija Velikega, da Gospod tačas, kadar nam pošlje bolezen, že trka ter nam naznanja, da je smrt že blizu in da bode naskorem prišel po nas. Ko je tedaj huda bolezen zad-

¹⁾ Luk. 12, 37.

njih sedem let prelata vedno hujše prijemala, spoznal je lahko prst božji in da Gospod že trka. Zato pa je čestokrat zdihoval: »Že res, da nam nobeden ne vé ne dneva, ne ure; toda moje bolenje je tako, da se neč vedno bojim, ker ne vem, bom-li še jutri ustal ali ne.«

V tem obziru zanima nas izrezek iz nekega časnika, katerega je pokojnik hranil v svojem molitveniku. Na tem listku poroča časnik o nagli smrti rajnega škofa v Neversu na Francoskem. Zalostna novica je tako opisana: »Škof je še prejšnji dan (22. julija 1885) v neki župnijski cerkvi delil zakrament sv. birme, ne da bi ga to posebno strudilo; tožil se je le, da mu ni prav dobro. Drugi dan maševal je v svoji škofovski kapelici in je še prisrčno nagovoril neko osebo, katero je menil po sv. maši birmati. Po sv. obhajilu pri sv. maši molil je škof: »Gospod, pet talentov si mi izročil, glej, pet drugih sem pridobil.« Pri teh besedah škof obtiči in se zgrudi. Duhovniki bi mu radi pomagali na noge, a podpirali so mrtveca. Škofovo sveto življenje in njegova lepa smrt nam dajeta upanje, da ga je dobri Pastir, čegar namestnik je škof bil na svetu, v nebesih sprejel z nadaljnjimi besedami one molitve, katero mu je smrt presekala: »Dobro, vrli in zvesti hlapec! v majhnem si bil zvest, postavim te nad veliko, pojdi v veselje svojega Gospoda!« Je-li Kosar slutil, da ga bo smrt naglo pokosila, kakor tega škofa?

Ob smrtni uri pač ni boljše tolažnice za otroka, kakor je dobra mati. Zato je Kosar vse dni svojega življenja prosil Marijo, da mu pride zadnje uro na pomoč. »Vzami me v svoje varstvo, o Devica, spoznaj me za svojega sina! Tebi izročim vse pridige, vse sv. maše, vse pastirovanje. Stoj mi na strani na prižnici, pri oltarju, v spovednici, ob smrtni uri!«²⁾ Čeprav ljudje niso zapazili trenutka, ko se je njegova duša ločila od telesa, pa Marija prav gotovo ni pozabila svojega sina, ki je trdno zaupal na njeno pomoč v smrtni uri.

Ko je po celem katoliškem svetu zaslovela Lurška božja pot, in so se verni kristjani povsodi vzdigali, ter od vseh strani prihajali, da obiščejo blaženi kraj, kjer se je Marija brez madeža spočeta prikazala, se odloči l. 1886. tudi Kosar za daljno pot ter se poda z avstrijskimi romarji v Lurd. Še zdaj v duhu gledamo prelata na leci poleg Lurške dupljine, kako je mladeniški ogenj gibal njegovo srce in sveto navdušenje vodilo njegov jezik, ko se je sicer skromno število slovenskih romarjev zbralo okoli njega, da jim je oznanjal čast in slavo čudodelne Lurške Matere božje! Rekel je: »Kar nas zadeva, bila je naša želja, z lastnimi očmi gledati Lurško dupljino, tako silna in neugasljiva, da smo sodili, da Marija tudi nas vabi na Lurško božjo pot. Vzdignili se smo in šli. Marijino sladko ime v sreču in na jeziku, v molitvi in sv. petju smo srečno potovali, in zdaj smo tukaj, o Marija! Večna za to bodi ti hvala! ... Izlijmo tedaj najpoprej pred Marijo svoje obteženo srce, potožimo Mariji svoje dušne in telesne nadloge. Saj je bilo naše vsestransko uboštvo na duši in na telesu prvi in najmogočnejši nagibek, da smo bežali revni otroci Eve k prebogati Kraljici nebeški ... Ali smo pa zato semkaj prišli, da bi tukaj ućakali čudežev sami nad seboj, ali da bi čudeže gledali nad drugimi? Ali mislimo, da so čudeži poglavitna reč pri Lurški dupljini? Nikakor ne; kajti ako bi tako mislili, bi še imena romarjev Lurške Matere božje ne zaslužili. Po nauku sv. Pavla so čudeži od Boga dani zavoljo nevernikov; kakor je že Kristus nevernim Judom očital, rekoč: »Ako znamenj in čudežev ne vidite, ne verujete.« ...

»Porečete: ali tedaj res ne smemo tukaj za noben čudež prositi? Tega tudi ne, moji ljubli! mi smemo in

²⁾ Prid. 2. predpost. ned. 1865.

celo moramo za take čudeže Marijo prositi, ki so nam po nauku naše vere k izveličanju duše potrebni. Taki čudeži so: odpuščanje grehov in sprava z Bogom, — rast v čednostih in dobrih delih — stanovitnost do konca in srečna smrt v milosti božji. Ti čudeži so nam zares potrebni, brez njih ne moremo v nebesa. — Kar mene zadeva, vam nič ne prikrivam, ampak kar očitno povem: Moj zasebni poglavitni namen, da sem se, ako-ravno že postaran, na to daljno in težavno pot podal, je ta, da si pri Mariji izprosim srečno smrtno uro. Ako je človek star že nad 60 let, kaj ne, je pač zares že čas, da resno misli na smrt? Vi ste sicer večidel mlajši od mene, pa prej ali slej bo tudi po vas vsacega segla smrtna mrzla roka. Menim torej da bo prav, ako mi danes pred vsem in nad vse za sebe in za one, ki so nas za molitve prosili, Lurško Mater prosimo za srečno smrtno uro«...»¹⁾

Iz ravno istega namena je romal Kosar že l. 1881. v Loreto. L. 1891. in 1894. se je podal na jug iskat ljubega zdravja in toplega zraka, vendar je obekrat se prej oglašil pri Materi božji v Trsatu, da se jej priporoči za srečno zadnjo uro, če bi ga na potovanju utegnila nagla smrt zadeti. Res, nič ne dvomimo, da je bila Marija sama — usmiljena sestra — usmiljena Mati pri smrtni postelji ranjcega!

Mili darovi za družbo vednega češčenja:

Celje 15 fl. 50 kr., Sv. Ropert v Slov. gor. 14 fl., Sv. Peter pri Radgoni 12 fl., Rečica 3 fl. 90 kr., Solčava 12 fl., Svetinje 9 fl. 74 kr., Pameče 5 fl., Kozje 10 fl., Podsreda 3 fl. 2 kr., Sv. Peter pod Sv. gorami 11 fl.

Gospodarske stvari.

Vez gorice.

Tam goraj za hramom
En trsek stoji;
Je z grozđjem obložen,
Da komaj drži.

Bistro je poglavitna romarska cerkev Marije Device na Hrvaškem; odvsod se kristjani ondi zbirajo: Črni Ogri, Graničarji, Medžimurci in tudi Štajarci, posebno od hrvaške meje. Nimam izraza za to čudovito prikazen; tudi tiste pobožnosti popisavati ne kanim. Ko smo se s procesijo iz Lepoglave sukali proti Ivanšici gori, videli smo v znožju gorice, kjer je rastlo trsovje za roko ali nogo debelo vsled posebne izgoje. Tak trs lahko nese težke grozde; ni mu treba kola ali podpore, na katero bi se naslanjal ali privezal.

Pri nas pa, kjer je trs mali in slab, treba ga je podpreti in rozgo privezati, ali je z grozđjem obložena ali prazna, da je veter ne ulomi. Vez gorice je tudi zato, da se nepotrebne rozge polomijo — oplejejo, naj bi druge za plod ložje rastle. Eno rozgo pusti pri zemlji za čepek ali menda za vlačenko, živico; drugo rozgo pusti za reznik, tretjo rozgo pusti za locen; vse nepotrebne pa brez usmiljenja polomi, odrezi ali iziplji. Tako oplete rozge na kolek lepo priveži, da ti jih nevihta ne polomi. Pri vezi goric pazi, da grozda v goščavo ne poviješ, temuč ga lepo proti solncu obrneš. Na jeden kol več trsov ne navezuj, razun v največji sili, ali kadar trseki grozdekov nimajo. V novejši dobi se nam rana vez priporočuje; kadar grozde cvete, pusti rozge pri miru, kolikor ti je mogoče. Dober viničar hodi vedno po goricah, in kjer vidi dolgo rozgo, jo brž poveže, ter ne čaka povelja gospodarjevega.

¹⁾ Slov. pridiga pri Lurški dupljini. „Slov. Gosp.“ 1886.

Kako imaš vez goric opravljati, kaže zdrava pamet, in te uči tvoja lastna izkušnja. Pri vezi goric hočemo pa dve reči še skupno pomisliti. 1. Na kaj, 2. s čem se naj veže rozga?

1. V divji rasti se trs ali po zemlji širi, ali pa se na drevo spusti ter med vejami ovija, kakor srobotje. Udomačena in obdelovana rozga pa se mora lepo privezati; in sicer prvič:

a) Na brajde. Kaj neki je ta beseda — sem že mnogokrat premišljeval? Morda je brajda namesto vrajda t. j. v vrsto ali rajdo zasajen trs? Menda je to prvotna podoba goric. Kmetič si je pred hišo v vrsti nasadil in napeljal na svislje nekatere rozge; ko je pa videl dober uspeh, določil je poseben prostor, katerega je s trsom zasadi in ogradi, da je postal — vinograd. Vinogradniki so bili nekaj brajde več ali manj popustili. Nekaj let sem pa so si gospodarji zopet začeli brajde staviti, in trs na nje navezavati. Ne delaj si pa brajd v gorici, če tudi je rejava, ker ti še druge trse zadušijo. Rejave zasadi, brajde pa si napravi zunaj okoli goric, na jutranji strani; ali tako, da njihova senca ne bo tebi, ne mejašu kvara delala. Naredi si tudi utico ali špalir, kjer boš poleti v senci počival, čital »Slov. Gospodarja«, skrit, da te ne najde — hudir, ki bi te v krčmo med nemškutarje vlekel! Za brajde ali utico vzami dobre sohe ali stebre iz hrastovega ali kostanjevega lesa; ožgi spodnji del v ognju ali ga s tērom ali karbolinejem namoči ter s kamenjem močno v zemljo zapši. Povprek pribij late ali napelji drot, močno napet; po njem pa razpelji rozge, ter jih lepo povezi.

Na brajdah slehrna sorta trsja ne rodi dobro. Mozlovca ali šipona menda nihče na brajde ne sili, ker le v gorici na vroči peči rad čepi in obilno rodi. Navadno najdemo na brajdah drobno črnino, katere kupec med vinom nima rad; tudi izabela se na brajde napeljava, katere se pa kupec kar boji. Trgaj jo posebej — za domači napitek. Tudi je brajčno grozđje kiselejše ko goričko, ker ovo je visoko v zraku, in ga veter ložje najde; to pa je blizu zemlje, kjer je večja gorkota.

(Dalje prih.)

Žitne cene v Mariboru od 11. do 18. maja
Po hektolitrih: pšenica 5 fl. 70 kr., rž 5 fl. ječmen 4 fl., 90 kr., oves 4 fl. 15 kr., turšica ali kuruza 5 fl. 60 kr., proso 4 fl. 90 kr. in ajda 4 fl. 70 kr.

Sejmovi. Dne 25. maja v Ivnici, Jarenini, Slivnici pri Mariboru, Poličanah (svinjski sejem), Ormožu, pri Sv. Filipu v Veračah, Vitanju, pri Sv. Urbanu pri Ptujju, v Rogatecu in na Ptujski gori. Dne 27. maja v Središču, Olimju, Rajhenburgu in Velenju. Dne 29. maja v Imenem (svinjski sejem). Dne 30. maja v Artičah in na Bregu pri Ptujju (svinjski sejem). Dne 31. maja na Rečici in v Cirkovicah.

Dopisi.

Iz Ljutomera. (Politično in gospodarsko društvo.) Te dni je dovolilo visoko namestništvo ustanovitev društva z imenom: »Slovensko politično in gospodarsko društvo za politični okraj ljutomerski«. Namen tega društva bode: a) na podlagi naukov katoliške vere podučevati v političnih in gospodarskih zadevah in braniti narodne in državljanske pravice Slovencev; b) skrbeti za povzdigo gospodarskega blagostanja. Tacega društva nam je bilo že dolgo potreba; zato so vsi rodoljubi z veseljem sprejeli načrt pravil, katerega je izdelal g. dr. Rosina, odvetnik v Ljutomeru. Društvo